

---

# EXTRAMATERIAL TILL SAMHÄLLSKUNSKAP 7 - 9

## INDIVIDER OCH GEMENSKAPER S. 9-42

---

Här finns gratis extramaterial som hör till Capensis *Samhällskunskap 7-9*. Allt extramaterial har en tydlig koppling till samhällsboken, men för att kunna lösa en del av uppgifterna krävs det tillgång till internet. Förhoppningen med extramaterialet är att lärare snabbt och enkelt ska kunna komplettera sitt eget undervisningsmaterial.

Hör av dig om du har några idéer som Capensis kan få lägga ut på hemsidan. Du som skickar in ditt material får om du vill givetvis ditt namn presenterat i anslutning till materialet.

### INNEHÅLL

Sidhänvisningarna är till samhällsboken

- s. 9-17 Familjen
- s. 9-17 Uppfostran
- s. 9-17 Para ihop begrepp med förklaring
- s. 18-23 Sveriges befolkning
- s. 18-22, 39 Brain drain och brain gain



# FAMILJEN

1. Det finns många olika sätt att leva och bo tillsammans på. Vad är en

a) kärnfamilj? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

b) ensamstående förälder? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

c) regnbågsfamilj? \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2. Använd informationen i rutan (Statistik om barnfamiljer i Sverige) och besvara frågor a-e.

a) Hur många barnfamiljer finns det i Sverige? \_\_\_\_\_

b) Hur många procent av barnfamiljerna är ombildade familjer? \_\_\_\_\_

c) Hur många barn är det vanligast att en familj har? \_\_\_\_\_

d) Hur många procent ska de fyra staplarna bli tillsammans? \_\_\_\_\_

e) Läs av antalet procent på varje stapel och lägg ihop dem. Hur många procent blev det? \_\_\_\_\_

3. Ringa in de personer i texten som du anser ingår i Tottes familj.

Uppgift som hör till Capensis Samhällskunskap 7-9 s. 9-17

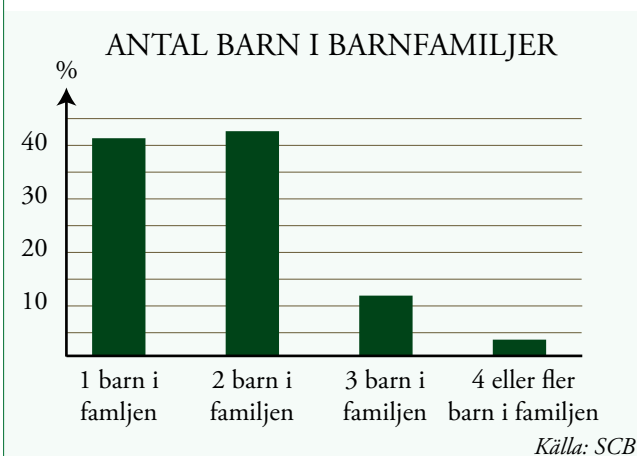
## Statistik om barnfamiljer i Sverige

1,1 miljoner familjer med barn under 18 år.

7 av 10 barnfamiljer är kärnfamiljer.

2 av 10 familjer har en ensamstående förälder.

1 av 10 är ombildade familjer (barn från en tidigare familj som ingår i en ny familj).



Totte bor med sin mamma *Jasmine* och hunden *Fido*. Varannan helg bor Totte hos sin pappa *Otto* och hans nya fru *Julia*. Julia har sedan tidigare ett barn som heter *Herman*. Totte träffar Herman sällan eftersom han har flyttat hemifrån. Tottes pappa och Julia har en dotter tillsammans som heter *Tessan*. Tessan är tre år. Tessan träffar han minst en gång i veckan.

Tottes mormor *Svea* sover över hos Totte minst tre nätter i veckan när hans mamma jobbar natt. Tottes morfar *Ruben* dog för två år sedan. Tottes farfar *Ernst* och farmor *Erna* bor i Tyskland. De träffas nästan aldrig. Tottes mamma *Jasmine* har dejtat en kille i över ett år som heter *Rune*. Rune är tränare i Tottes fotbollslag, så Totte har känt honom längre än *Jasmine*!

4. Diskutera med en klasskamrat eller i hela klassen

a) hur viktiga beslut bör fattas i en familj.

b) inom vilka områden åsikter från dig, dina syskon eller någon av dina föräldrar/vårdnadshavare väger tyngre än de andra familjemedlemmarna.

c) vad barn kan vara med och besluta om i familjen?

# UPPFOSTRAN

1. Vad betyder ordet uppfostran?

---

---

2. Diskutera med en klasskamrat eller i hela klassen vad det finns för likheter och skillnader på uppfostran.

3. Vilka vuxna pratar du med, förutom dina föräldrar, under en vecka?

---

---

---

---

4. Vem anser du har det största ansvaret för att du ska lära dig sakerna i tabellen? Kryssa för några av alternativen.

5. Diskutera med en klasskamrat eller i hela klassen. Är du på samma sätt i olika situationer, till exempel på fotbollsträningen, i skolan eller hemma? Om nej, förklara hur ditt sätt att vara skiljer sig mellan olika situationer.

	Skolan	Dina föräldrar/ dina vårdnadshavare	Någon annan
Säga tack när någon har hjälpt dig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Säga förlåt när du har gjort något dumt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vara hederlig (inte ljuga och inte stjäla)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vara en schysst kompis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lära dig läsa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lära dig matematik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Komma i tid	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Visa läraren respekt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tugga med munnen stängd	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Borsta tänderna två gånger per dag	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Inte slänga skräp omkring dig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Inte förstöra saker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Visa killar och tjejer lika stor respekt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

# PARA IHOP BEGREPP MED FÖRKLARING

- |                 |   |
|-----------------|---|
| 1. Afrofobi     | ___ Hat och fördomar mot muslimer.  |
| 2. Antisemitism | ___ Hat och fördomar mot judar.   |
| 3. Antiziganism | ___ Hat och fördomar mot romer.   |
| 4. Hatbrott     | ___ Hat och fördomar mot afrikaner och personer med afrikanskt ursprung.                |
| 5. Islamofobi   | ___ När ett brott riktas mot en person eller grupp just för att de tillhör den gruppen. |

- |               |   |
|---------------|---|
| 1. Fördom     | ___ Hur du lever ditt liv.  |
| 2. Förebild   | ___ En person som är värd att efterlikna, ett föredöme.   |
| 3. Gruppträck | ___ En uppfattning om hur till exempel en person är eller gör i vissa situationer utifrån en bild av hur personen är eller hur gruppen som personen tillhör anses vara. |
| 4. Livsstil   | ___ När en individ inte får vara med i en grupp.  |
| 5. Utfrys     | ___ Människors påverkan på varandra. Ofta används ordet i negativ betydelse där påverkan leder till dåliga handlingar, t. ex. mobbning eller rökning.                   |

- |                      |   |
|----------------------|---|
| 1. Ansvar            | ___ Att utföra handlingar som anses vara orätta handlingarna.                       |
| 2. Etik              | ___ En moralisk valsituation där inget av handlingsalternativen känns helt rätt.    |
| 3. Etiska principer  | ___ Grundläggande uppfattningar om rätt handlande.                                  |
| 4. Moral             | ___ Att stå för det man har sagt, tänkt eller gjort.                                |
| 5. Moraliskt dilemma | ___ Besvarar frågor om vad som i teorin är det "rätta", det "bästa" och det "goda". |
| 6. Moralisk kompass  | ___ En genomtänkt känsla för rätt och fel.  |
| 7. Omoraliskt        | ___ Ett ställningstagande om vilka handlingar som anses vara de rätta att utföra.   |

- |                        |  |
|------------------------|--|
| 1. Etnicitet           | ___ Hur du upplever dig själv och gruppen eller grupperna som du ingår i.  |
| 2. Gruppidentitet      | ___ Hur omgivningen uppfattar dig och gruppen eller grupperna du ingår i.  |
| 3. Könsidentitet       | ___ Hur du uppfattar dig själv.  |
| 4. Nationell identitet | ___ Individer som till exempel delar ett visst intresse, en kultur eller en egenskap och identifierar sig som en grupp.            |
| 5. Objektiv identitet  | ___ Kulturella (religion, språk och traditioner) och/eller historiska rötter som en individ upplever sig dela med andra människor. |
| 6. Personlig identitet | ___ Det kön en person anser sig vara.  |
| 7. Social identitet    | ___ Gemensam identitet som gäller många i ett land, men inte alla.   |
| 8. Subjektiv identitet | ___ Gruppidentitet.  |

- |                            |   |
|----------------------------|---|
| 1. Dominerande värderingar | ___ Hur bra eller dåligt något anses vara. De bygger på normerna som finns.           |
| 2. Norm                    | ___ Det som uppfattas som normalt av samhället.                                       |
| 3. Normalitet              | ___ Omgivningens förväntningar och regler om hur en person bör vara.                  |
| 4. Normalfördelning        | ___ Uppfattningen om vad som är rätt och orätt.                                       |
| 5. Plikt                   | ___ De flesta i ett samhälle har liknande uppfattningar om vad som är bra och dåligt. |
| 6. Social norm             | ___ De flesta värdena ligger nära medelvärdet. Används inom statistiken.              |
| 7. Värdering               | ___ En regel som ska följas. Något en person är skyldig att göra.                     |

# SVERIGES BEFOLKNING

1. Det bor 660 000 svenska medborgare i andra länder. De ingår inte i Sveriges befolkning.

a) Vad tror du skulle hända i samhället om alla 660 000 skulle flytta tillbaka till Sverige?

---

---

---

b) Vad tror du skulle hända i samhället om ytterligare 660 000 svenskar skulle flytta utomlands?

---

---

---

2. Rangordna begreppen med det mest negativa först. Motivera ditt val av de två mest negativa.

___ Tillståndslös person	Motivering: _____
___ Papperslös	_____
___ Illegal invandrare	_____
___ Asylsökande	_____
___ Gömda flyktingar	_____

3. Skulle du kunna tänka dig att hjälpa någon att gömma sig som fått avslag på sin asylansökan?

Ja      Nej      Tar inte ställning

4. Vad är det för problem som menas i texten med att tillståndslösa personer "går under jorden" i Sverige?

Ett problem i det sammanhanget är det inte obetydliga antal personer som i den situationen "går under jorden", det vill säga stannar kvar i landet, trots att beslutet om utvisning innebär en skyldighet att inom viss kortare tid lämna landet. Det har beräknats att mellan 20 000 och 50 000 sådana tillståndslösa personer för närvarande vistas i Sverige och berörda myndigheter gör bedömningen att den gruppen ökar. (SOU 2017:93, sidan 63)

---

---

---

---

# BRAIN DRAIN, BRAIN GAIN OCH YOUTH DRAIN

Många personer har invandrat till Sverige i vuxen ålder. De har med sig yrkeserfarenhet och/eller utbildning från hemlandet. När välutbildade människor emigrerar från fattiga till rika länder kallas det brain drain. Brain drain kan översättas med kompetensflykt eller kunskapsflykt. Det fattiga landet förlorar till exempel läkare och ingenjörer, medan det nya landet får gratis utbildad arbetskraft. Att få utbildad arbetskraft kallas brain gain.

a) Tänk dig att du flyttar utomlands när du är 20 år och aldrig återvänder till Sverige. Anser du att du har någon skyldighet att ge tillbaka något till Sverige, till exempel för din skolgång, ditt barnbidrag, studiebidrag och så vidare?

b) Tänk dig att du flyttar från en liten stad på landsbygden när du är 20 år och aldrig bosätter dig där igen. Hur tycker du att landsbygden ska kunna utvecklas om många av ungdomarna flyttar till storstäderna (youth drain)?